

İlkokul Döneminde Çocuğu Bulunan Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Aysun KIZILCA^{1**}, Çavuş ŞAHİN²

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilkokul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını çeşitli demografik değişkenler açısından incelemektir. Araştırma nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Çanakkale ilinde ilkokul döneminde çocuğu bulunan 266 ebeveyn oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Özyürek (2017) tarafından geliştirilen Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği (ÇOYGÖ-B Formu) ile araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız değişkenler için t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğunu göstermiştir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları; çocuğun cinsiyeti, ebeveynin anne ya da baba olması ve ebeveyn yaşı açısından anlamlı biçimde farklılaşmamıştır. Buna karşılık ebeveynlerin eğitim düzeyi ve meslek değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Çoklu regresyon analizi sonuçları, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve meslek değişkenlerinin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumların anlamlı yordayıcıları olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: ebeveyn tutumları, çocuk yetiştirme, ilkokul dönemi, çeşitli değişkenler

An Examination of the Parenting Attitudes of Parents with Primary School Children in Terms of Various Variables

Abstract

The aim of this study is to examine the child-rearing attitudes of parents with children in primary school in terms of various demographic variables. The study was conducted within the framework of a quantitative research approach. The study group consisted of 266 parents with children in primary school in Çanakkale. Data were collected using the Parents' Views on Child-Rearing Attitudes Scale (ÇOYGÖ-B Form) developed by Özyürek (2017) and a Personal Information Form prepared by the researcher. Descriptive statistics, independent samples *t*-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and multiple regression analysis were used in the data analysis process. The findings revealed that parents' child-rearing attitudes were generally positive. Parents' child-rearing attitudes did not differ significantly according to the child's gender, whether the respondent was the mother or father, or the parent's age. However, significant differences were found in terms of parents' educational level and occupation. The results of the multiple regression analysis showed that educational level and occupation were significant predictors of child-rearing attitudes.

Key Words: parental attitudes, child rearing, primary school period, various variables

*Araştırma makalesi 'İlkokullarda Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşlerinin İncelenmesi' başlıklı tezden türetilmiştir.

^{1**}**Corresponding Author:** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı; Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, E-posta: aysuun18@gmail.com, ORCID:0009-0008-7157-776X, Telefon: 05426382844

² Prof. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, E-posta: csahin25240@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-4250-9898, Telefon: 05058260720

Giriş

Aile, çocuğun dünyaya geldiği ilk sosyal çevre olmasının yanı sıra bilişsel, duygusal, sosyal ve davranışsal gelişiminin biçimlenmesinde belirleyici rol oynayan temel bir kurumdur. Çocuk, yaşamının ilk yıllarından itibaren bakım, koruma, iletişim, kural öğrenme ve toplumsal yaşama uyum gibi temel deneyimlerini aile içinde edinmektedir. Bu yönüyle aile, yalnızca bireysel gelişimi destekleyen bir yapı değil, aynı zamanda toplumsal sürekliliği sağlayan temel kurumlardan biridir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41. maddesinde de aile, "Türk toplumunun temeli" olarak tanımlanmakta; devletin ailenin huzur ve refahını, özellikle anne ile çocuğun korunmasını sağlamakla yükümlü olduğu vurgulanmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Ailenin çocuk gelişimindeki bu merkezi konumu, ebeveynlik süreçlerini ve ebeveyn tutumlarını çocuk gelişimi araştırmalarının temel başlıklarından biri hâline getirmektedir.

Ebeveynlik, anne ve babaların çocuk yetiştirme sürecinde üstlendikleri bakım, yönlendirme, denetim ve destek rollerinin bütünüdür (Bornstein, 2015; Darling & Steinberg, 1993). Ebeveyn tutumları ise ebeveynlerin çocuklarına yönelik duygu, düşünce ve davranışlarının görece süreklilik gösteren örüntüleri olarak tanımlanmakta ve çocukla kurulan ilişkinin niteliğini yansıtmaktadır (Baumrind, 1991; Darling & Steinberg, 1993). Bu bağlamda ebeveyn tutumları, yalnızca çocuk yetiştirmeye ilişkin tekil davranışlar olarak değil, çocuğun duygusal güvenliğini, sosyal uyumunu, öz denetimini ve gelişimsel yeterliklerini etkileyen çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmaktadır (Bornstein, 2015; Smetana, 2017).

Ebeveyn tutumlarının sınıflandırılmasına ilişkin en yaygın kuramsal çerçeve, Baumrind'in ebeveynlik tipleri modeli ile Maccoby ve Martin'in boyutsal yaklaşımına dayanmaktadır. Bu sınıflamada ebeveynlik; duyarlılık/ilgi ve denetim/talepkârlık düzeylerine göre demokratik, otoriter, izin verici ve ihmalkâr örüntüler altında ele alınmaktadır (Baumrind, 1967, 1991; Maccoby & Martin, 1983). Demokratik ebeveynlik, sıcaklık, kabul, açıklayıcı iletişim ve gelişimsel olarak uygun sınır koyma özellikleriyle; otoriter ebeveynlik yüksek denetim ve düşük duyarlılıkla; izin verici ebeveynlik yüksek kabul ve düşük sınır koymayla; ihmalkâr ebeveynlik ise hem düşük ilgi hem de düşük denetimle tanımlanmaktadır. Bu kuramsal çerçeve, ebeveyn davranışlarının çocukların gelişimsel sonuçları üzerindeki etkilerini açıklamada uzun yıllardır işlevsel bir temel sunmaktadır (Steinberg, 2001; Smetana, 2017).

Türkiye bağlamında ebeveyn tutumlarına ilişkin çalışmalar da klasik sınıflamanın açıklayıcılığını desteklemektedir. Sümer ve arkadaşlarının (2010) derlemesi, Türkiye örneğinde demokratik ve kabul edici ebeveynlik örüntülerinin daha olumlu çocuk çıktılarıyla; baskıcı, cezalandırıcı, ihmalkâr ya da tutarsız örüntülerin ise daha olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özyürek'in (2018) çalışması ise ebeveyn tutumlarının yerli ölçme araçlarıyla boyutlandırılabilirliğini ve bu kavramın Türkçe literatürde de bağımsız bir araştırma alanı olarak ele alındığını göstermektedir. Bu nedenle klasik ebeveyn tutumları, hem uluslararası hem de yerli alanyazında çocukların aile içindeki yaşantılarını, davranış örüntülerini ve gelişimsel uyumlarını açıklamada temel bir başvuru çerçevesi olmayı sürdürmektedir.

Uluslararası alanyazında ebeveyn tutumlarının çocukların ve ergenlerin psikososyal gelişimleri, akademik uyumları, davranış düzenleme becerileri ve sosyal işlevsellikleriyle yakından ilişkili olduğu gösterilmektedir. Demokratik ve destekleyici ebeveynliğin çocukların sosyal yeterlikleri, öz düzenleme becerileri ve okul uyumlarıyla olumlu yönde ilişkili olduğu; baskıcı, tutarsız ya da ihmalkâr örüntülerin ise çeşitli uyum sorunlarıyla bağlantılı olabildiği bildirilmektedir (Lamborn et al., 1991; Pinquart, 2017; Steinberg, 2001). Benzer biçimde, ebeveyn sıcaklığı, davranışsal denetim ve özerklik desteğinin daha olumlu gelişimsel çıktılarla; sert kontrol ve psikolojik baskının ise daha olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Smetana, 2017).

Türkiye'de ebeveyn tutumlarına ilişkin araştırmalar da benzer biçimde, bu tutumların çocukların duygusal, sosyal ve davranışsal gelişimleriyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Türkiye

örneklemine yapılan çalışmaları değerlendiren Sümer, Gündoğdu-Aktürk ve Helvacı (2010), demokratik ve kabul edici ebeveynlik örüntülerinin daha olumlu gelişim göstergeleriyle; baskıcı, aşırı disiplin içeren, tutarsız ya da aşırı koruyucu tutumların ise daha olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğunu belirtmektedir. İlkokul dönemine odaklanan araştırmalar da bu bulguları desteklemektedir. Erdoğan ve Uçukoğlu (2011), ilköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumları ile atılganlık ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Teke vd. (2020) tarafından 9-11 yaş grubu çocuklarla yürütülen araştırmada, algılanan otoriter ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Uykan ve Akkaynak (2019), demokratik ebeveyn tutumu arttıkça çocukların öz düzenleme becerilerinin arttığını; otoriter tutum arttıkça ise bu becerilerin zayıfladığını ortaya koymuştur. Genç ve Uslu (2022) da öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerin ebeveyn tutumları arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu bildirmiştir. Bu çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde, ebeveyn tutumlarının ilkokul dönemindeki çocukların yalnızca aile içi yaşantılarıyla değil, okul ve sosyal çevreye uyumlarıyla da ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte söz konusu araştırmaların önemli bir bölümü çocukların algıları ya da belirli gelişimsel çıktılar üzerinden yürütülmüş; ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını doğrudan ebeveyn beyanlarına dayalı olarak ve birden fazla demografik değişkenle birlikte ele alan araştırmaların sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu yönüyle mevcut araştırma, ilkokul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını doğrudan ebeveyn beyanları üzerinden incelemesi bakımından alanyazına katkı sunmaktadır.

Ebeveyn tutumları, yalnızca çocukların gelişimsel özellikleriyle değil, ebeveynlerin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve demografik koşullarla da ilişkilidir. Alanyazında ebeveynliğin bağlamsal niteliği vurgulanmakta; anne-babanın eğitim düzeyi, mesleği, gelir durumu, aile yapısı, çocuk sayısı ve ebeveynlik yükü gibi değişkenlerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyebildiği belirtilmektedir (Belsky, 1984; Bornstein, 2015). Türkiye’de yapılan çalışmalar da bu çerçeveyi desteklemektedir. Aydoğdu ve Dilekmen (2016), ebeveyn tutumlarının cinsiyet, çalışma durumu, aylık gelir, eğitim düzeyi ve çocuk sayısı gibi değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaşabildiğini ortaya koymuştur. Bu durum, ebeveyn tutumlarının yalnızca bireysel tercihlerle değil, ailelerin içinde bulunduğu yaşam koşullarıyla birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir.

İlkokul dönemi, çocuğun aile dışı sosyal çevreyle daha yoğun etkileşime girdiği, akademik beklentilerle karşılaştığı, kuralları daha bilinçli biçimde değerlendirmeye başladığı ve özerklik becerilerinin belirginleştiği önemli bir gelişim evresidir. Bu dönemde çocuk; sorumluluk alma, öz denetim geliştirme, akran ilişkilerini sürdürme, duygularını düzenleme ve okul yaşantısına uyum sağlama gibi çok boyutlu gelişim görevleriyle karşı karşıya kalmaktadır (Eccles, 1999). Dolayısıyla ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde benimsedikleri tutumlar, ilkokul dönemindeki çocukların gelişimsel uyumları açısından özel bir önem taşımaktadır.

Türkiye’de ebeveyn tutumlarını inceleyen çalışmalar bulunmakla birlikte, ilkokul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını doğrudan ebeveyn beyanları üzerinden inceleyen ve bu tutumları çocuğun cinsiyeti, ebeveyn rolü, yaş, eğitim düzeyi ve meslek gibi çeşitli demografik değişkenler açısından birlikte değerlendiren çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca ebeveyn tutumlarının yerli ölçme araçlarıyla incelenmesi, hem kavramın kültürel bağlam içinde değerlendirilmesi hem de ailelere yönelik destek ve rehberlik çalışmalarının planlanması açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmada, ilkokul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarının Özyürek (2017) tarafından geliştirilen Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği (ÇOYGÖ-B Formu) aracılığıyla belirlenmesi ve bu tutumların çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın, ilkokul dönemine odaklanması, ebeveyn beyanına dayalı veri kullanması ve eğitim düzeyi ile meslek değişkenlerinin yordayıcı gücünü birlikte ele alması bakımından ilgili nicel alanyazına özgün katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu araştırmanın amacı, ilkokul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını incelemektir. Bu kapsamda ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin tutumlarının çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve bazı değişkenler tarafından yordanıp yordanmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları nasıldır?
2. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, ebeveynin çocuğa olan yakınlığına (anne-baba) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, ebeveynlerin yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, ebeveynlerin mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve meslekleri tarafından anlamlı düzeyde yordanmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımı doğrultusunda yürütülmüş olup betimsel ve ilişkisel tarama modeli çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırmada öncelikle ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarının mevcut durumu betimlenmiş; ardından bu tutumların çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve bazı değişkenler tarafından yordanıp yordanmadığı incelenmiştir. Nicel araştırmalar, değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesine, mevcut durumun sayısal veriler aracılığıyla ortaya konulmasına ve elde edilen bulguların belirli bir örneklem üzerinden değerlendirilmesine olanak sağlayan sistematik araştırma süreçleridir (Büyüköztürk vd., 2017). Bu doğrultuda araştırmada ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiş; ayrıca bazı değişkenlerin ebeveyn tutumlarını yordama gücü değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Çanakkale ilinde bir devlet ilkokulunda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evren içinden uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 266 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde elde edilen formlar incelenmiş, eksik ya da hatalı doldurulan formlar değerlendirme dışı bırakılmış ve analizler geçerli formlar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler şu şekildedir; çocukların %70,7'si kız, %29,3'ü erkektir. Katılımcı ebeveynlerin %79,7'si anne, %20,3'ü babadır. Ebeveynlerin %18,4'ü 35 yaş ve altında, %37,2'si 36-40 yaş arasında, %30,1'i 41-45 yaş arasında ve %14,3'ü 46 yaş ve üzerindedir. Eğitim düzeyi bakımından katılımcıların %2,6'sı ilköğretim, %15,4'ü ortaöğretim, %9,8'i ön lisans, %52,3'ü lisans ve %19,9'u lisansüstü mezundur. Meslek dağılımı incelendiğinde ise katılımcıların %23,3'ünün çalışmadığı, %30,5'inin eğitim çalışanı, %14,7'sinin sağlık çalışanı, %10,9'unun kamu çalışanı/memur, %11,7'sinin özel sektör/serbest

çalışan ve %9,0'ının profesyonel meslek grubunda yer aldığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ile Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, ebeveynlerin ve çocuklarının demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Formda çocuğun cinsiyeti, ebeveynin çocukla yakınlığı, yaşı, eğitim düzeyi ve mesleğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın nicel verileri, Özyürek (2017) tarafından geliştirilen Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşleri Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Ölçek, ilkökul döneminde çocuğu bulunan anne ve babaların çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan 51 maddelik ve tek boyutlu bir ölçme aracıdır. Maddeler 5'li Likert tipinde derecelendirilmekte olup seçenekler 1 = Hiç katılmıyorum ile 5 = Tamamen katılıyorum arasında puanlanmaktadır. Ölçekte olumsuz ebeveyn tutumunu yansıtan maddeler ters puanlanmakta, toplam puanın yükselmesi daha olumlu çocuk yetiştirme tutumlarına işaret etmektedir. Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılığı yeniden incelenmiş ve Cronbach alfa katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma verileri, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı içinde etik ilkelere uygun biçimde toplanmıştır. Veri toplama sürecine başlamadan önce, "İlkokullarda Çocuk Yetiştirme Tutumlarına İlişkin Anne-Baba Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı araştırma için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Etik Kurulundan 04.04.2024 tarihinde E-84026528-050.99-2400099219 sayılı izin alınmıştır. Etik izin sonrasında araştırma formu Google Formlar ortamına aktarılmış ve bağlantı ilgili ilkökul aracılığıyla ebeveynlere ulaştırılmıştır. Katılımcılar bağlantı üzerinden önce bilgilendirilmiş onam metnini okumuş, gönüllü olarak katılmayı kabul eden ebeveynler formu çevrim içi olarak doldurmuştur. Formun giriş kısmında araştırmanın amacı açıklanmış; verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı, kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı ve katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir. Veri toplama süreci sonunda elde edilen formlar incelenmiş; eksik ya da hatalı doldurulanlar değerlendirme dışı bırakılarak analizler geçerli formlar üzerinden yürütülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Analiz öncesinde veri seti eksik ve hatalı veri girişleri açısından incelenmiş, olumsuz ifadeler içeren maddeler ölçek yönergesine uygun olarak ters kodlanmış ve toplam ölçek puanı hesaplanmıştır.

Verilerin normal dağılıma uygunluğunu belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi, çarpıklık ve basıklık katsayıları ile histogram ve Q-Q plot grafikleri incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Kolmogorov-Smirnov = .050, p = .099; çarpıklık = -0.47; basıklık = 0.783). Bu bulgular doğrultusunda analizlerde parametrik testler tercih edilmiştir.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını betimlemek amacıyla aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler hesaplanmıştır. Ölçek puanlarının iki kategorili değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla bağımsız örneklem için t testi; ikiden fazla kategori içeren değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı farklılık bulunan durumlarda farkın kaynağını belirlemek üzere Scheffe testi uygulanmıştır. Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını yordayan değişkenleri incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarına ilişkin nicel bulgular sunulmuştur. Bulgular, araştırma sorularına paralel biçimde betimsel istatistikler, grup karşılaştırmaları ve yordayıcı analizler çerçevesinde raporlanmıştır.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarına ilişkin betimsel analiz sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Ebeveynlerin ÇOYGÖ Puanları Betimsel Analiz Sonuçları

	N	En Düşük	En Yüksek	$\bar{x}$	Ss
ÇOYGÖ	266	142,00	238,00	202,28	15,85

N=Sayı, $\bar{x}$ =Ortalama, Ss=Standart Sapma

Tablo 1’e göre ebeveynlerin ÇOYGÖ puan ortalaması 202,28’dir. Ölçeğin kesme puanı bulunmamakla birlikte, elde edilen ortalama puanın ölçekten alınabilecek puan aralığı içinde görece yüksek bir düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik görüşlerinin ölçek kapsamında yüksek puanlandığına işaret etmektedir.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik görüşleri ile demografik değişkenler arası farklara ilişkin bulgular

Tablo 2’de çalışma grubundaki çocukların cinsiyeti ile ebeveynlerin ÇOYGÖ puanları arası farka ilişkin bağımsız örneklem t Testi analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. Çocukların Cinsiyeti ile Ebeveynlerin ÇOYGÖ Puanları t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
ÇOYGÖ	Kız	188	202,96	15,32	1,082	0,280
	Erkek	78	200,65	17,04		

Tablo 2’de görüldüğü gibi çocukların cinsiyetine göre ebeveynlerin ÇOYGÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Bu bulgu, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının çocuk cinsiyetine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 3’de çalışma grubundaki ebeveynlerin cinsiyeti ile ÇOYGÖ puanları arası farka ilişkin bağımsız örneklem t Testi analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 3. Ebeveynlerin Yakınlığı/Cinsiyeti ile ÇOYGÖ Puanları t Testi Sonuçları

	Ebeveyn	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
ÇOYGÖ	Anne	212	203,09	15,26	1,654	0,099
	Baba	54	199,11	17,76		

Tablo 3’te görüldüğü gibi ebeveynin anne ya da baba olmasına göre ÇOYGÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Buna göre ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanları, ebeveyn rolüne göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.

Tablo 4'te çalışma grubundaki ebeveynlerin yaşı ile ÇOYGÖ puanları arası farka ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4. Ebeveynlerin Yaşı ile ÇOYGÖ Puanları ANOVA Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	F	p
ÇOYGÖ	35 ve altı	49	201,55	15,89	0,415	0,743
	36-40 yaş	99	203,67	14,24		
	41-45 yaş	80	201,61	18,26		
	46 ve üzeri	38	201,02	14,61		

Tablo 4'te görüldüğü gibi ebeveynlerin yaş gruplarına göre ÇOYGÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Bu bulgu, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 5'te çalışma grubundaki ebeveynlerin eğitim durumu ile ÇOYGÖ puanları arası farka ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. Ebeveynlerin Eğitim Durumu ile ÇOYGÖ Puanları ANOVA Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	F	p	Fark
ÇOYGÖ	(1) İlköğretim	7	177,14	20,33	15,485	0,000*	
	(2) Ortaöğretim	41	191,63	16,27			
	(3) Ön lisans	26	200,34	15,34			1<3, 4, 5; 2<4, 5
	(4) Lisans	139	204,12	13,41			
	(5) Lisans üstü	53	209,96	13,87			

* $p < 0,05$

Tablo 5'te görüldüğü gibi ebeveynlerin öğrenim durumu ile ÇOYGÖ puanları arasındaki fark anlamlıdır ($F(4, 261) = 15,486, p < .05$). Scheffe testi sonucuna göre ilköğretim mezunu ebeveynlerin puanları, ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunu ebeveynlerin puanlarından; ortaöğretim mezunu ebeveynlerin puanları ise lisans ve lisansüstü mezunu ebeveynlerin puanlarından anlamlı düzeyde daha düşüktür. Bu bulgu, eğitim düzeyi arttıkça ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının yükseldiğini göstermektedir.

Tablo 6'da çalışma grubundaki ebeveynlerin mesleği ile ÇOYGÖ puanları arası farka ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 6. Ebeveynlerin Mesleği ile ÇOYGÖ Puanları ANOVA Sonuçları

	Meslek	N	$\bar{x}$	Ss	F	p	Fark
ÇOYGÖ	(1) Ev hanımı/çalışmıyor	62	199,04	15,69	8,746	0,000*	
	(2) Eğitim çalışanı	81	208,46	13,06			1<2; 5<2, 3
	(3) Sağlık çalışanı	39	206,69	15,53			

(4) Kamu çalışanı/memur	29	202,03	13,65
(5) Özel sektör/serbest	31	189,80	18,20
(6) Profesyonel meslek	24	199,04	13,13

* $p < 0,05$

Tablo 6’da görüldüğü gibi ebeveynlerin mesleği ile ÇOYGÖ puanları arasındaki fark anlamlıdır ($F(5, 260) = 8,746, p < .05$). Scheffe testi sonucuna göre ev hanımı/çalışmayan ebeveynlerin puanları eğitim çalışan ebeveynlerin puanlarından; özel sektör/serbest çalışan ebeveynlerin puanları ise eğitim ve sağlık alanında çalışan ebeveynlerin puanlarından anlamlı düzeyde daha düşüktür. Bu bulgu, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının meslek değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarının yordanmasına ilişkin bulgular

Ebeveynlerin öğrenim durumu ve mesleğinin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi öncesi lisans-lisansüstü mezunu olmak ve eğitim-sağlık çalışanı olmak kriter olarak alınmış, analiz için ön koşulların sağlanıp sağlanmadığı incelenmiştir. Tolerans indeksi ebeveyn öğrenim durumu ve mesleği için 0,817, varyans şişmesi (VIF) ise 1,224 bulunmuştur. Tolerans indekslerinin 0,20’den büyük olması ve VIF 5’ten küçük olması koşulu sağlandığından (Büyüköztürk, 2020) çoklu bağlantısallık sorunu olmadığı düşünülmüştür. Elde edilen verilerden hareketle ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarının eğitim düzeyi ve mesleklerince yordanmasına yönelik çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Ebeveynin Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Görüşlerinin Eğitim Durumu ve Meslek Değişkenleri Açısından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata _B	B	t	p	İkili r	Kısmi r	Tolerans İndeksi	VIF
Sabit	192,606	1,709		112,673	0,000	-	-	-	-
Eğitim Durumu	1,851	0,442	0,262	4,191	0,000	0,352	0,250	0,817	1,224
Mesleği	3,323	0,994	0,209	3,342	0,001	0,202	0,189	0,817	1,224
$R = 0,399$		$R^2 = 0,159$							
$F_{(2-263)} = 24,927$		$p = 0,000$							

Tablo 7’de yer alan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve meslek değişkenleri ile ÇOYGÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($R = .399, R^2 = .159, F(2, 263) = 24,927, p < .001$). Buna göre söz konusu iki değişken birlikte, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %16’sını açıklamaktadır. Eğitim düzeyi ($\beta = .262, p < .001$) ve meslek ($\beta = .209, p = .001$) değişkenlerinin her ikisinin de çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının anlamlı yordayıcıları olduğu görülmektedir.

Ebeveynin lisans-lisansüstü mezunu olması ile çocuk yetiştirmeye yönelik görüşleri arasında pozitif

yönde anlamlı zayıf düzeyli bir ilişki ($r=0,352$; $p=0,000$) olduğu, ebeveynin eğitim-sağlık çalışanı olması ile çocuk yetiştirmeye yönelik görüşleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyli bir ilişki ($r=0,202$; $p=0,001$) olduğu görülmektedir. Hem ebeveynin lisans-lisans üstü mezunu olması hem de eğitim-sağlık çalışanı olmasının çocuk yetiştirmeye yönelik görüşlerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma

Bu araştırmada, ilkokul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanları çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Bulgular, ebeveynlerin ÇOYGÖ'den aldıkları puanların görece yüksek olduğunu göstermiştir. Ölçeğin kesme puanı bulunmamakla birlikte, elde edilen ortalama puanın puan aralığı içindeki konumu, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik görüşlerinin ölçek kapsamında yüksek puanlandığını düşündürmektedir. Bu bulgu, çocuk yetiştirme sürecinde destekleyici ve yapılandırıcı ebeveynlik özelliklerinin önemini vurgulayan alanyazınla birlikte değerlendirilebilir (Sümer vd., 2010; Smetana, 2017). Ebeveyn tutum puanlarının görece yüksek bulunması, özellikle ilkokul dönemindeki çocukların gelişimsel ihtiyaçları düşünüldüğünde dikkat çekici bir sonuçtur. Çünkü bu dönem, çocukların sorumluluk alma, kuralları içselleştirme, öz denetim geliştirme ve sosyal çevreye uyum sağlama becerilerinin belirginleştiği bir gelişim evresidir.

Araştırmada ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının çocuğun cinsiyetine, ebeveyn rolüne ve ebeveyn yaşına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin genel yaklaşımlarının söz konusu değişkenlerden bağımsız olarak benzer bir görünüm sergilediğini göstermektedir. Bulgular, ebeveyn tutumlarının bazı demografik özelliklerden etkilenebildiğini, ancak her değişken bakımından farklılaşma göstermediğini ortaya koyan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Bu durum, ebeveynlik sürecinin yalnızca bireyin yaşı, annelik-babalık rolü ya da çocuğun cinsiyetiyle açıklanamayacak kadar çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu düşündürmektedir. Bu çok boyutlu yapı; ebeveynlerin eğitim düzeyi, mesleki yaşantıları, aile içi ilişki örüntüleri, ekonomik koşulları, ebeveynlik stresi, psikolojik iyi oluş düzeyleri ve içinde buldukları sosyo-kültürel çevre gibi çeşitli etmenleri içermektedir.

Araştırmanın dikkat çekici bulgularından biri, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaşmasıdır. Bulgular, lisans ve lisansüstü mezunu ebeveynlerin puanlarının daha düşük eğitim düzeyindeki ebeveynlerden anlamlı biçimde yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, eğitim düzeyinin ebeveynlik anlayışını etkileyen önemli değişkenlerden biri olabileceğine işaret etmektedir. Alanyazında da ebeveyn eğitiminin çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyi, iletişim biçimi ve disiplin anlayışı üzerinde etkili olabileceği belirtilmektedir (Belsky, 1984; Bornstein, 2015). Bu bağlamda mevcut araştırmanın bulguları, eğitim düzeyi yükseldikçe ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının da yükseldiğini göstermesi bakımından ilgili alanyazınla uyumludur.

Meslek değişkenine ilişkin bulgular da ebeveyn tutumlarının bağlamsal niteliğini desteklemektedir. Araştırmada eğitim ve sağlık alanında çalışan ebeveynlerin puanlarının bazı diğer meslek gruplarına göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, çocuk gelişimi, iletişim, rehberlik ve bakım süreçleriyle daha yoğun temas içinde olunan mesleki deneyimlerin ebeveynlik anlayışına yansıtılabileceğini düşündürmektedir. Dolayısıyla mevcut bulgu, ebeveyn tutumlarının yalnızca bireysel özelliklerle değil, mesleki yaşantılar ve sosyal çevre koşullarıyla da ilişkili olabileceğini göstermektedir.

Regresyon analizi sonuçlarında eğitim düzeyi ve mesleğin birlikte toplam varyansın yaklaşık %16'sını açıklaması, ebeveyn tutumlarının anlamlı olmakla birlikte yalnızca bu iki değişkenle açıklanamayacağını göstermektedir. Bu sonuç, ebeveynliğin kültürel, psikolojik, ailesel ve çevresel etmenlerin birlikte etkisiyle şekillenen çok boyutlu bir süreç olduğunu vurgulayan kuramsal yaklaşımlarla

uyumludur (Belsky, 1984; Sümer vd., 2010). Başka bir ifadeyle eğitim düzeyi ve meslek önemli yordayıcılar olmakla birlikte, ebeveyn tutumlarının açıklanmasında aile içi ilişkiler, ekonomik koşullar, ebeveynlik stresi ve psikolojik iyi oluş gibi başka değişkenlerin de rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın ilkökul dönemine odaklanması, bulguların önemini artırmaktadır. İlkokul yılları, çocuğun aile dışı sosyal çevreyle daha yoğun etkileşime girdiği, okul kurallarıyla karşılaştığı, akademik sorumluluk üstlendiği ve özerklik becerilerinin belirginleştiği bir dönemdir. Bu dönemde ebeveyn tutumları, çocuğun yalnızca aile içindeki yaşantısını değil; sosyal uyumunu, öz düzenleme becerilerini ve okul yaşantısını da etkileyebilmektedir. Nitekim Erdoğan ve Uçukoğlu (2011), Teke vd. (2020), Uykan ve Akkaynak (2019) ile Genç ve Uslu'nun (2022) bulguları birlikte değerlendirildiğinde, ebeveyn tutumlarının çocukların sosyal kaygısı, öz düzenleme becerileri ve sosyal beceri düzeyleriyle ilişkili olabildiği görülmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışmada ebeveyn tutum puanlarının görece yüksek bulunması, ilkökul dönemindeki çocukların gelişimsel yaşantıları açısından olumlu bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde araştırma bulguları, ebeveyn tutumlarının hem bireysel hem de bağlamsal değişkenlerle ilişkili olarak şekillendiğini göstermektedir. Çocuğun cinsiyeti, ebeveyn rolü ve ebeveyn yaşı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmaması, ebeveynliğin bazı yönlerden ortak örüntüler taşıdığını düşündürürken; eğitim düzeyi ve meslek bakımından ortaya çıkan farklılıklar, ebeveyn tutumlarının toplumsal ve yaşamsal koşullardan bağımsız ele alınamayacağını ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, ilkökul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarını nicel veriler üzerinden ortaya koyarak alanyazına katkı sunmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, ilkökul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının genel olarak görece yüksek olduğunu göstermiştir. Bu sonuç, çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde olumlu ve destekleyici bir yaklaşım sergilediklerine işaret etmektedir.

Araştırmada, ebeveyn tutum puanlarının çocuğun cinsiyeti, ebeveyn rolü ve ebeveyn yaşına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Buna karşılık, eğitim düzeyi ve meslek değişkenlerine göre anlamlı farklılıkların bulunduğu saptanmıştır. Lisans ve lisansüstü mezunu ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutum puanlarının daha yüksek olduğu; ayrıca eğitim ve sağlık alanında çalışan ebeveynlerin bazı diğer meslek gruplarına göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Bu bulgular, ebeveyn tutumlarının bazı demografik değişkenlerden çok eğitim ve mesleki yaşantılarla ilişkili olarak şekillenebildiğini göstermektedir.

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, eğitim düzeyi ve mesleğin ebeveyn tutum puanlarının anlamlı yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, söz konusu değişkenlerin toplam varyansı sınırlı düzeyde açıklaması, ebeveyn tutumlarının çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, ebeveyn tutumlarının anlaşılmasında bireysel özelliklerin yanı sıra ailesel, sosyal, ekonomik ve kültürel etmenlerin de dikkate alınması gerektiği söylenebilir.

Sonuç olarak bu araştırma, ilkökul döneminde çocuğu bulunan ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumlarının genel görünümünü ortaya koymuş; özellikle eğitim düzeyi ve meslek değişkenlerinin bu tutumlar üzerinde ayırt edici bir rol oynayabildiğini göstermiştir. Araştırmanın, ilkökul dönemindeki ebeveyn tutumlarının anlaşılmasına katkı sunduğu ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Özellikle eğitim düzeyi daha düşük ebeveyn gruplarına yönelik olarak çocuk gelişimi, etkili iletişim, sınır koyma, tutarlı ebeveynlik ve destekleyici ebeveynlik uygulamalarını içeren eğitim ve rehberlik çalışmalarının planlanması yararlı olabilir.
- Okul rehberlik hizmetleri aracılığıyla ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik bilgi ve farkındalıklarını artırmayı amaçlayan seminerler, bilgilendirme toplantıları ve uygulamaya dönük ebeveyn destek programları düzenlenebilir.
- İlkokul döneminin gelişimsel özellikleri dikkate alınarak ebeveynlere, çocukların sorumluluk kazanması, öz denetim geliştirmesi, okul kurallarına uyumu ve sosyal becerilerinin desteklenmesi konularında rehberlik sunulabilir.
- Ebeveyn tutumlarının yalnızca demografik değişkenlerle sınırlı biçimde açıklanabilmesi nedeniyle, gelecekte yapılacak araştırmalarda gelir düzeyi, aile yapısı, ebeveynlerin kendi çocukluk deneyimleri, ebeveynlik stresi, psikolojik iyi oluş düzeyi ve sosyo-kültürel çevre gibi değişkenlerin de araştırmalara dâhil edilmesi önerilebilir.
- Farklı bölgelerde, farklı sosyo-ekonomik düzeylerde ve farklı örneklem gruplarında yürütülecek çalışmalar, ebeveyn tutumlarının kültürel ve çevresel bağlam içindeki görünümünün daha ayrıntılı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayabilir.
- Konunun daha derinlemesine anlaşılabilmesi için, gelecekte yapılacak çalışmalarda yalnızca nicel yöntemlerle değil, nitel ya da karma yöntem desenleriyle de ebeveyn tutumlarının incelenmesi yararlı olabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 04.04.2024 tarih ve E-84026528-050.99-2400099219 sayılı alınan kararı ile yürütülmüştür.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Araştırmaya her iki yazar da %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yapay Zekâ Kullanımı ve Sorumluluk Beyanı

Çalışmanın hazırlanmasında yapay zekâ tabanlı araçlardan yararlanılmamıştır. Yazarlar, uydurma kaynak/atf oluşturulmadığını ve tüm içeriğin doğruluğundan sorumlu olduğunu beyan eder. Yapay zekâ kullanımından doğabilecek etik/hukuki sonuçlardan yazarlar sorumludur; beyan edilmemiş veya hatalı/etik dışı yapay zekâ kullanımından kaynaklanan durumlarda UBED sorumluluk kabul etmez.

Kaynakça

- Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75(1), 43-88.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. <https://doi.org/10.1177/0272431691111004>
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83-96. <https://doi.org/10.2307/1129836>
- Bornstein, M. H. (2015). Children's parents. In R. M. Lerner (Editor-in-chief), M. H. Bornstein, & T. Leventhal (Vol. Eds.), *Handbook of child psychology and developmental science: Vol. 4. Ecological settings and*

processes in developmental systems (7th ed., pp. 55-132). Wiley.
<https://doi.org/10.1002/9781118963418.childpsy403>

Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>

Eccles, J. S. (1999). The development of children ages 6 to 14. *The Future of Children*, 9(2), 30-44.

Erdoğan, Ö., & Uçukoğlu, H. (2011). İlköğretim okulu öğrencilerinin anne-baba tutumu algıları ile atılganlık ve olumsuz değerlendirilmekten korkma düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 51-72.

Genç, S. Z., & Uslu, E. M. (2022). Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 111-135.

Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 62(5), 1049-1065.

Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Ed.), & E. M. Hetherington (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (4th ed., pp. 1-101). Wiley.

Özyürek, A. (2017). *Anne-baba çocuk yetiştirme tutum ölçeklerinin geliştirilmesi* [Proje no: KBÜ-BAP-16/1-KP-073, Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi].

Özyürek, A. (2018). Anne-baba çocuk yetiştirme tutumları ve üç farklı ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 659-676.

Pinquart, M. (2017). Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: An updated meta-analysis. *Developmental Psychology*, 53(5), 873-932. <https://doi.org/10.1037/dev0000295>

Smetana, J. G. (2017). Current research on parenting styles, dimensions, and beliefs. *Current Opinion in Psychology*, 15, 19-25. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.02.012>

Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11(1), 1-19. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.00001>

Sümer, N., Gündoğdu-Aktürk, E., & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.

Teke, E., Yılmaz, E., & Sürücü, A. (2020). İlkokul öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 6(1), 24-38. <https://doi.org/10.34137/jilses.647511>

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 9 Kasım). *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Resmî Gazete* (Sayı: 17863).

Uykan, E., & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

This study examined the child-rearing attitudes of parents with children in primary school in terms of several demographic variables. The family is the first and most influential social context in which children experience care, communication, rule learning, emotional security, and adjustment to social life. For this reason, parenting attitudes are not limited to isolated behaviors; rather, they reflect relatively stable patterns of emotion, thought, and action that shape the quality of parent-child relationships and the broader family climate. Democratic and supportive parenting is typically associated with more positive developmental

outcomes, whereas authoritarian, inconsistent, or neglectful patterns may be related to adjustment difficulties. These effects become especially visible during the primary school years, when children are expected to regulate their behavior, adapt to school rules, manage peer relations, and assume growing responsibility in both academic and social domains.

Although there are studies in Türkiye addressing parenting attitudes, the number of studies focusing directly on parents of primary school children and examining these attitudes in relation to multiple demographic variables through parent reports remains limited. Accordingly, the present study aimed to determine the child-rearing attitudes of parents with children in primary school by using the Parents' Views on Child-Rearing Attitudes Scale and to examine whether these attitudes differ according to selected demographic variables and whether some of these variables predict parental attitudes.

Method

The study was designed as a quantitative study based on the relational survey model. The sample consisted of 266 parents of children attending a public primary school in Çanakkale during the 2023-2024 academic year. Participants were included on the basis of accessibility and voluntariness, and incomplete or incorrectly filled forms were excluded from the analyses. The sample included both mothers and fathers representing different age groups, educational levels, and occupational categories, which made it possible to compare parenting attitudes across a range of demographic characteristics.

Two data collection tools were used. The first was a Personal Information Form prepared by the researcher in order to obtain demographic information about the child and parent, including the child's gender, the parent's role, age, educational level, and occupation. The second was the Parents' Views on Child-Rearing Attitudes Scale developed by Özyürek. This single-factor instrument consists of 51 items designed to assess the child-rearing attitudes of parents with children in primary school. Items are rated on a five-point scale, negatively worded items are reverse coded, and higher total scores indicate more positive child-rearing attitudes. In the present study, the internal consistency coefficient of the scale was recalculated and yielded a Cronbach alpha of .88.

The data were collected in line with ethical principles during the 2023-2024 academic year. Ethical approval was obtained from the Ethics Committee of Çanakkale Onsekiz Mart University. Participants were reached through Google Forms. At the beginning of the form, participants were informed about the purpose of the study, the voluntary nature of participation, the confidentiality of data, and the fact that the data would be used only for scientific purposes. Data analysis was performed with SPSS 22.0. Before the analyses, the data set was reviewed for missing or incorrect entries, negatively worded items were reverse coded in line with the scale instructions, and total scores were computed. The normality of the score distribution was examined through the Kolmogorov-Smirnov test, skewness and kurtosis values, and graphical inspections. Since the distribution was considered normal, parametric analyses were used. Descriptive statistics, independent samples t tests, one-way analysis of variance, Scheffe comparisons, and multiple regression analysis were conducted.

Findings

The findings showed that the mean score on the child-rearing attitudes scale was 202.28, indicating that the participating parents generally held positive attitudes toward child rearing. Since the scale does not have a cut-off point, this interpretation was made by considering the possible minimum and maximum scores. The overall average suggested that parents' views were above the mid-level and therefore reflected more positive than negative child-rearing tendencies.

In terms of child gender, no statistically significant difference was found between the scale scores of

parents of girls and boys. Likewise, no significant difference emerged according to whether the responding parent was the mother or the father. Parents' attitudes also did not differ significantly across age groups. These findings suggest that in this sample, positive parenting attitudes were not strongly shaped by the child's gender, the responding parent's role, or age.

In contrast, significant differences were found in relation to educational level and occupation. Parents with higher educational attainment tended to report more positive child-rearing attitudes. Post hoc comparisons indicated that parents with lower educational levels had significantly lower scores than those with higher levels of education. Occupational differences also reached significance. Parents working in education and health-related occupations tended to have higher scores than some other occupational groups. These results point to the importance of social and professional context in shaping parenting attitudes.

Discussion and Conclusion

The regression analysis further showed that educational level and occupation were significant predictors of child-rearing attitudes. Together, these variables explained approximately 16% of the variance in parenting attitude scores. Although this proportion indicates that parenting attitudes are influenced by additional factors beyond those included in the model, it also demonstrates that education and occupation make a meaningful contribution. The findings support the view that parenting is shaped not only by personal preferences but also by the broader life conditions in which parents live and work.

The results are important in light of the developmental characteristics of the primary school period. During these years, children encounter increasing academic expectations, social demands, and responsibilities. Therefore, supportive, consistent, and developmentally appropriate parenting attitudes can play an important role in helping children adapt to school life and strengthen their emotional, social, and behavioral competencies. Overall, the study suggests that parents of primary school children generally display positive child-rearing attitudes, but these attitudes differ according to educational and occupational background. Based on these findings, it may be useful to expand family education and guidance programs, particularly for groups with more limited educational opportunities, and to design preventive and supportive practices that consider the socio-demographic context of families. Future studies may examine parenting attitudes together with variables such as family structure, income, parental childhood experiences, and child characteristics, and may also use mixed-method or longitudinal designs to provide a deeper understanding of the factors influencing parenting in the primary school years.